

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 1 2 5 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča geografija – Izbrane regije

Ponedeljek, 29. avgust 2011 / 100 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 33 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 4 prazne. Barvna priloga ima 4 strani, od tega 1 prazno.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

A1 – OBČA

1. Med navedenimi pari pojmov izpišite na črte tiste, ki smiselno dopolnjujejo spodnje povedi:

evropska potresna lestvica (EMS) / Richterjeva lestvica

hipocenter / epicenter

magma / lava

_____ izraža količino sproščene energije pri potresu.

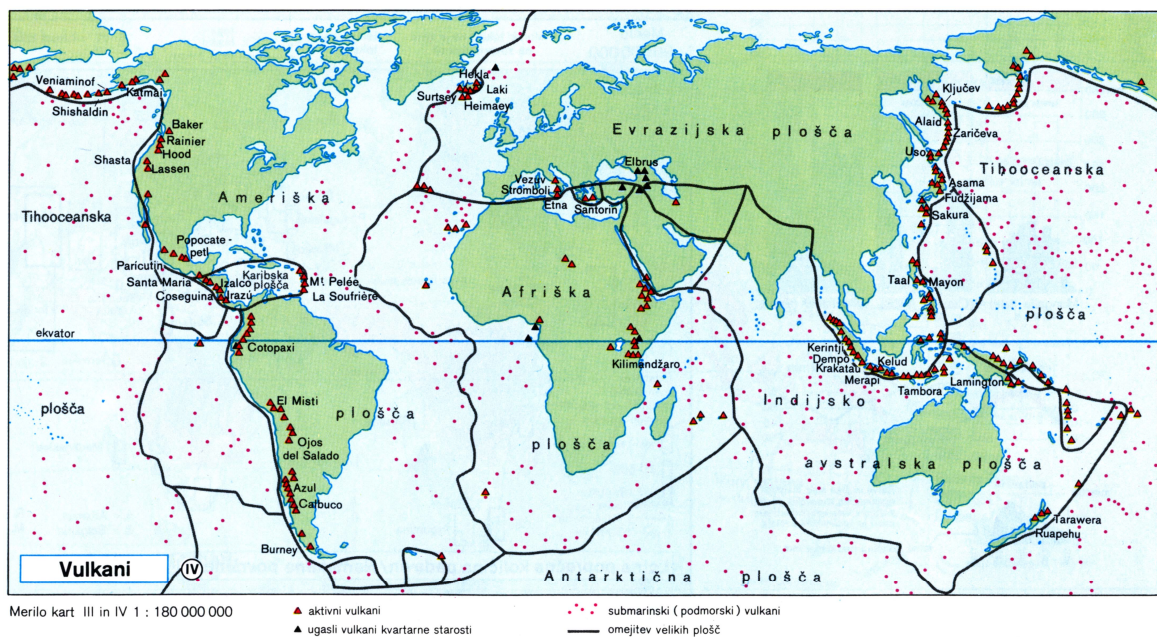
_____ je točka, od koder izvirajo potresni valovi.

_____ je žareča, raztaljena kamnina na zemeljskem površju.

(2 točki)

2. Slika 1 prikazuje razširjenost vulkanov po svetu. V Evropi sta zaradi stika litosferskih plošč območji aktivnega vulkanizma Sredozemlje in Islandija. Vulkanska območja so hkrati potresna. Opišite načina stikanja litosferskih plošč, ki vplivata na vulkanizem na omenjenih območjih, in obkrožite, ali je pri tem stiku intenzivnejše vulkansko ali potresno delovanje.

Slika 1

(Vir: Atlas sveta za osnovne in srednje šole, str. 151. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1996)

Sredozemlje:

Opis stika: _____

Intenzivnejši so: vulkani potresi

Islandija:

Opis stika: _____

Intenzivnejši so: vulkani potresi

(3 točke)

3. Vulkanizem za človeka ni le velika grožnja in poguba, ampak tudi "blagoslov".
Opišite dva pozitivna učinka vulkanizma na gospodarstvo in življenje ljudi na vulkanskih območjih.

1 _____

2 _____

(2 točki)

4. Alfred Wegener je na podlagi oblik celin v začetku 20. stoletja postavil teorijo, da so bile celine nekoč združene. Navedite še en dokaz za to trditev.

(1 točka)

5. Poznejša raziskovanja so Wegenerjevo teorijo potrdila. Nastala je teorija o premikanju litosferskih plošč. Eden izmed dokazov za to teorijo je različna starost kamnin na dnu Atlantskega oceana. Obkrožite pravi odgovor in svojo izbiro pojasnite.

A V osrednjem delu Atlantskega oceana prevladujejo mlajše kamnine kakor na robovih oceana.

B V osrednjem delu Atlantskega oceana prevladujejo starejše kamnine kakor na robovih oceana.

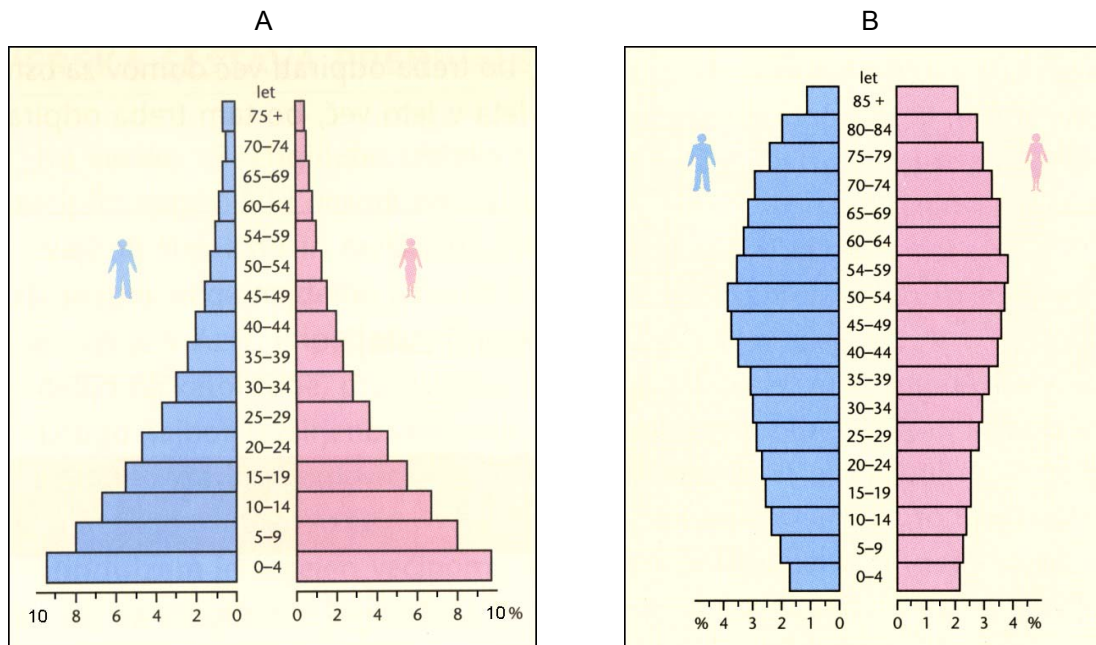
Pojasnitev: _____

(2 točki)

A2 – OBČA

6. Obkrožite črko tiste starostne piramide na sliki 2, ki predstavlja demografske značilnosti manj razvite države.

Slika 2

(Vir: Senegačnik, J., 2003: Obča geografija, str. 149. Modrijan. Ljubljana)

(1 točka)

7. Opišite dve demografski značilnosti manj razvitih držav.

1 _____

2 _____

(2 točki)

8. Izračunajte delež prebivalstva, starega nad 60 let, v državi, ki ga predstavlja starostna piramida B na sliki 2.

Delež: _____ %

(1 točka)

9. Obkrožite dve razvojni usmeritvi, ki bi ju morale načrtovati države z velikim deležem ostarelega prebivalstva.

Gradnja novih šol.

Gradnja bolnišnic.

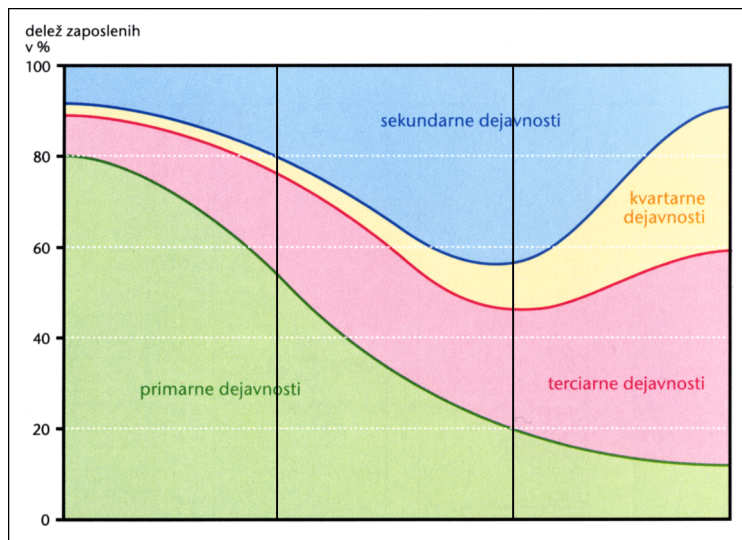
Več delovnih mest.

Reforme pokojninskega sistema.

(1 točka)

10. S križcem označite tisti del slike 3, ki prikazuje dejavnostno sestavo prebivalstva države s starostno piramido B na sliki 2.

Slika 3

(Vir: Senegačnik, J., 2003: Obča geografija, str. 150. Modrijan. Ljubljana)

(1 točka)

11. Pojasnite vpliv nadmorske višine na gostoto poselitve v ekvatorialnih predelih.

(2 točki)

12. Priloga 1 (Priloga k Izpitni poli 1) prikazuje širjenje glavnih svetovnih verstev po svetu. K navedenima verstvoma napišite številko, ki ju označuje, ter opišite, kako vera, ki je označena s številko 2, vpliva na gospodarske značilnosti držav, kjer je razširjena.

Kršćanstvo: _____ Islam: _____

Opis:

(2 točki)

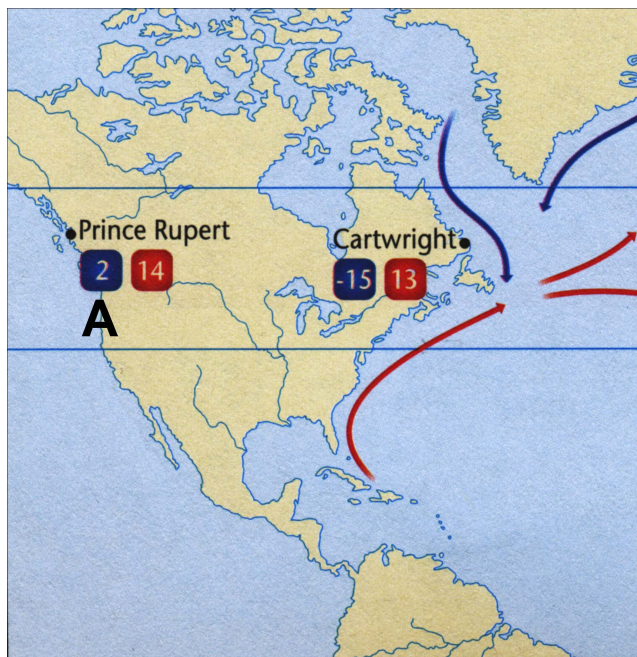
B1 – SVET

13. Imenujte toplotni pas, v katerem ležijo skrajni severni deli Severne Amerike.

_____ (1 točka)

14. Slika 4 prikazuje povprečne januarske in povprečne julijske temperature dveh severnoameriških krajev, ki sta na približno isti geografski širini. Pri spodnjih trditvah vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

Slika 4

(Vir: Senegačnik, J. in drugi, 2003: Obča geografija za 1. letnik gimnazij. Delovni zvezek, str. 20. Modrijan. Ljubljana)

_____ Na nižjo povprečno januarsko temperaturo v Cartwrightu vpliva hladen morski tok.

_____ Pri obeh krajih je vpliv celine na povprečne temperature večji kakor vpliv morja.

_____ Cartwright ima manjšo povprečno letno temperaturno amplitudo kakor Prince Rupert.

(2 točki)

15. V besedilo vstavite manjkajoče pojme.

Pomembna podnebna ločnica v osrednjem delu ZDA je _____ poldnevnik.

Zahodno od njega pade na leto manj od _____ mm padavin in se začneja območje

_____ podnebja, kjer je prevladujoči tip naravnega rastlinstva

_____.

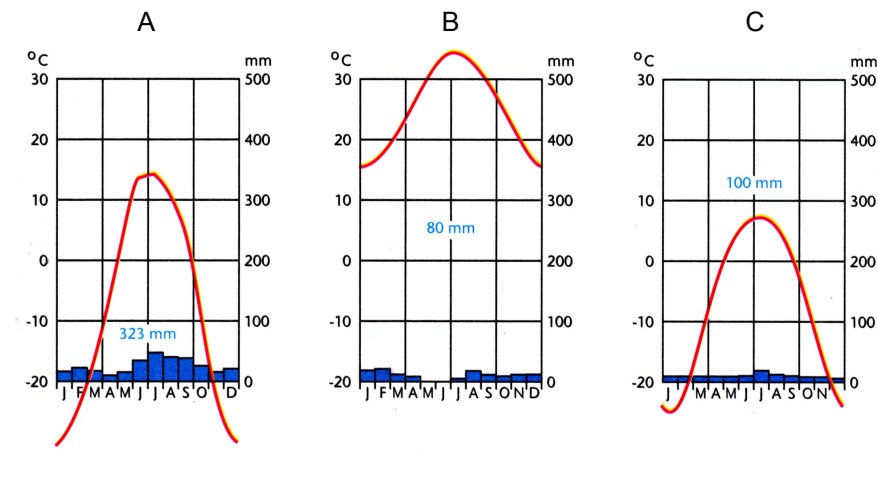
(2 točki)

16. Pojasnite vzrok za veliko vlažnost območja ob Tihem oceanu, ki je na sliki 4 označen s črko A.

(1 točka)

17. Na sliki 5 so s črkami A, B in C označeni klimogrami, ki prikazujejo podnebne značilnosti treh krajev v Severni Ameriki. Pod posamezni klimogram vpišite številko priloge 2, 3 ali 4 (Priloga k Izpitni poli 1), ki prikazuje tip naravnega rastlinstva, značilnega za posamezno podnebje.

Slika 5

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Geografija za 2. letnik gimnazije. Delovni zvezek, str. 30. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki)

18. Glede na vremensko poročilo v spodnjem besedilu opišite naravnogeografski vzrok za vdor mrzlega arktičnega zraka in pojasnite posledico opisane naravne nesreče.

STA, 10. 1. 2010

Mraz na subtropski Floridi

Po sobotnem sneženju so prebivalce Floride danes presenetile za te kraje ekstremno nizke temperature. Živo srebro se je namreč spustilo kar globoko pod ledišče in se ustavilo med -4 in -10 stopinjami Celzija.

(Vir: prirejeno po www.24ur.com/novice/slovenija/sneg-tudi-na-subtropski-floridi.html)

Opis: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

B2 – SVET

19. S pomočjo priloge 5 (Priloga k Izpitni poli 1) napišite številko, ki označuje območje tržne živinoreje in številko, ki označuje območje nomadske in polnomadske živinoreje.

Tržna živinoreja: _____

Nomadaska in polnomadska živinoreja: _____

(2 točki)

20. Opišite dve značilnosti nomadske živinoreje.

1 _____

2 _____

(2 točki)

21. Opišite, zakaj muha cece zavira razvoj živinoreje na območju z ekvatorialnim podnebjem, v Afriki.

Opis: _____

(1 točka)

22. Na sliki 6 je s črko A označeno območje v Južnoafriški republiki, na katerem govedoreja ni razvita. Opišite naravnogeografski vzrok za to in imenujte vrsto živinoreje, ki je na tem območju razvita.

Slika 6: Območje govedoreje v Južnoafriški republiki

(Vir: Brinovec, S., in drugi, 2002, Regionalna geografija sveta. Delovni zvezek, str. 78. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Opis: _____

Vrsta živinoreje: _____
(2 točki)

23. Priloga 6 (Priloga k Izpitni poli 1) prikazuje spremembo količine padavin in števila živine med letoma 1960 in 1990. Opišite spremembo obeh med letoma 1965 in 1970 ter pojasnite vzrok za izraziti padec glav živine med letoma 1970 in 1975. Imenujte območje v Afriki, za katero so značilne te izrazite spremembe.

Opis spremembe: _____

Pojasnitev vzroka: _____

Ime območja: _____
(3 točke)

C1 – EVROPA

24. K črki A napišite ime države Južne Evrope, ki ne leži ob Sredozemskem morju, k črki B pa državo Južne Evrope, ki je otoška.

A _____

B _____

(2 točki)

25. Napišite zemljepisna imena treh največjih polotokov, na katerih ležijo države Južne Evrope.

1 _____ polotok

2 _____ polotok

3 _____ polotok

(2 točki)

26. Imenujte orogenezi, s katerima sta nastali Mezeta v osrednji Španiji in Šarsko-Pindsko gorstvo.

Mezeta: _____

Šarsko-Pindsko gorstvo: _____

(2 točki)

27. Sredozemsko morje je z ožinami in prekopi povezano s sosednjimi morji in oceani. Imenujte povezavo Sredozemskega morja z Atlantskim oceanom in Sredozemskega morja z Rdečim morjem. Vsaki povezavi pripišite, ali gre za ožino ali prekop.

Atlantski ocean: _____

Rdeče morje: _____

(2 točki)

28. Pojasnite povezanost med izoblikovanostjo površja in gospodarskim razvojem v notranjosti držav Južne Evrope.

(2 točki)

C2 – EVROPA

29. Med navedenimi energijskimi viri obkrožite tri, ki so obnovljivi:

- nafta,
- vetrna energija,
- jedrska energija,
- hidroenergija,
- sončna energija.

(1 točka)

30. S pomočjo priloge 7 (Priloga k Izpitni poli 1) napišite dve severnoevropski državi, ki imata jedrske elektrarne kljub možnosti izkoriščanja drugih virov energije, in navedite razlog za to.

Državi: _____

Razlog: _____

(2 točki)

31. Norveška sodi med večje proizvajalke nafte in zemeljskega plina, kar ji prinaša velik dobiček. Opišite dve pozitivni posledici (razen dobička) pridobivanja nafte za to državo.

1 _____

2 _____

(2 točki)

32. Priloga 7 (Priloga k Izpitni poli 1) prikazuje različne vrste elektrarn v nordijskih državah. Opišite dva vzroka, zaradi katerih je večina hidroelektrarn na Norveškem v južnem delu države.

1 _____

2 _____

(2 točki)

33. Napišite ime države, ki glede na prilogo 7 (Priloga k Izpitni poli 1) nima hidroelektrarn, in opišite dva razloga za to.

Država: _____

Razlog:

1 _____

2 _____

(3 točke)

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran